

Návrh na vyhlášení evropsky významné lokality - přírodní památky

Popovské pastviny

Název zvláště chráněného území

Přírodní památka Popovské pastviny

Předmět ochrany a jeho popis

Druhově bohaté porosty pastvin a keřových porostů s výskytem zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů. Zbytková populace prstnatce bezového (*Dactylorhiza sambucina*) a saranče vrzavé (*Psophus stridulus*).

Cíle ochrany navržené přírodní památky

Udržení a zlepšení stavu společenstev a populací druhů, které jsou předmětem ochrany.

Návrh kategorie ochrany

Území je navrženo k vyhlášení v kategorii přírodní památka. Ochrana přírodní památky je dána ustanovením § 36 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb. - o ochraně přírody a krajiny (dále jen zákon). Změna nebo poškození přírodní památky nebo její hospodářské využívání vedoucí k jejímu poškození jsou zakázány.

V terénu bude hranice přírodní památky vyznačena v souladu s vyhláškou MŽP ČR č. 64/2011 hraničními sloupky, pruhy na hraničních stromech a tabulemi s malým státním znakem.

Návrh bližších podmínek ochrany

K zajištění specifické ochrany území navrhujeme stanovit zřizovacím výnosem níže uvedené bližší ochranné podmínky ve smyslu § 36 odst. 1 zákona:

Jen se souhlasem orgánu ochrany přírody lze:

- a) měnit druh pozemků, způsob jejich využití a provádět pozemkové úpravy;
- b) umísťovat veškeré stavby;
- c) provádět terénní úpravy;
- d) provádět úpravy toků a měnit stávající vodní režim;

- e) zřizovat myslivecká zařízení včetně krmišť a slanisk pro zvěř;
- f) provádět plošnou či pruhovou mechanizovanou nebo chemickou přípravu půdy;
- g) používat v péči o vodní prostředí hnojiva, biocidy a jiné chemické prostředky včetně vápnění;
- h) provádět nová zalesnění;

Cílem ochrany přírody není v tomto území provádět nebo ovlivňovat lesní hospodaření nad běžný rámec režimu významných krajinných prvků a LHP.

Přehled katastrálních území, parcelních čísel dotčených pozemků a orientační výměra navrhovaného ZCHÚ

k.ú. Popov u Jáchymova

p. p. č. 204/1, 2042, 236/1, 236/2

Orientační výměra přírodní památky: 19,5 ha.

Ochranné pásmo

Ochranné pásmo není vyhlášeno, je jím dle § 37 zákona č. 114/1992 Sb. pás do vzdálenosti 50 m od hranice ZCHÚ.

Odůvodnění návrhu

VKP Popovské pastviny byl vyhlášen v r. 1999 jako území zvýšeného krajinářského, ale i biologického významu. Cenná mozaika biotopů vznikla v místě zaniklé obce Popov, nacházející se cca 5 km jižně od Jáchymova. Jednalo se o osadu s původním jménem Pfaffengrün, která byla založena během germánské kolonizace ve 13. století. Popov měl dvě oddělené části: Horní Popov, který se rozkládal v sedle mezi Popovskou horou a Popovským Špičákem, a Dolní Popov, ležící níže na jihozápadním svahu. Lidé se zde živilí prací v lese, chovem dobytka, výrobou dřevěného uhlí a později paličkováním krajek. Na konci 19. století stálo v Popově 12 domů, v nichž žilo 87 obyvatel německé národnosti. Po jejich odsunu v roce 1945 Popov zaniká. V horní části obce zůstalo pouze torzo kapličky a dvě památné lípy. V Dolním Popově zůstaly ruiny několika budov, které se pomalu ztrácejí v houstnoucím lesním porostu.

VKP bylo vymezeno ve velké části Dolního Popova, v jehož území neproběhlo zalesnění a vyznačuje se optimálním klimatem pro zachování cenného bezlesí, které by však bez pravidelného managementu pozvolna zaniklo. Při rešerši leteckých snímků byl zdokumentován pozvolný vývoj až do současného stavu, kdy, nutno podotknout, došlo k velmi výrazné redukci lučních porostů ve prospěch přechodových stádií sukcesních lesních porostů, jejichž biologická hodnota je sice relativně vysoká, nicméně, jak se plocha postupně zatáhne lesním porostem, dojde k vymizení okrajových partií a s nimi i k zániku exponovaných okrajů lesa a zániku biotopu cenných druhů, což by mělo vliv na poměrně široké území celého ekosystému Popovského vrchu.

Dle mapování biotopů jsou zdejší plochy trvalých travních porostů vymezeny biotopem T2.3B, prolnuté lesy typu L5.1.

T2.3B je označení pro **Druhově bohaté smilkové trávníky** – jedná se o nízké trsnaté smilkové trávníky, které se vyskytují v podhorských, horských až subalpínských polohách jako náhradní vegetace po různých typech acidofilních lesů, vzácněji klečových porostů. Primárně se tato vegetace nachází v obvodech sudetských karů. Osidlují poměrně hluboké, sušší až vlhké, humózní, písčitohlinité, kyselé půdy, které jsou poměrně chudé na živiny.

- **Struktura a druhové složení:** Vegetace tvořená smilkou tuhou (*Nardus stricta*) a dalšími druhy trav, např. trojzubcem poléhavým (*Danthonia decumbens*), košťavou vláskovitou (*Festuca capillata*), k. ovčí (*F. ovina*) a k. červenou (*F. rubra* s. lat.), doprovázenými mnoha bylinami, např. svízelem nízkým (*Galium pumilum*), s. hercynským (*G. saxatile*), všivcem lesním (*Pedicularis sylvatica*), bedrníkem obecným (*Pimpinella saxifraga*), vítodem obecným (*Polygala vulgaris*), hadím mordem nízkým (*Scorzonera humilis*), mateřídouškou vejčitou (*Thymus pulegioides*) a violkou psi (*Viola canina*). Kromě zapojených travinných porostů jde i o víceméně rozvolněné porosty na narušovaných svazích ovlivňovaných půdní erozí či periodickým vysýcháním.
- **Ekologie:** Pastviny nebo jednosečné louky kyselých a málo produktivních půd, většinou na písčité zvětrávajících substrátech. Vyskytují se jak v sušších svahových polohách, tak na střídavě vlhkých místech v plochých terénech, často na obvodu rašelinných luk. Méně typické a druhově chudší porosty se vyvíjejí na odvodněných rašeliništích. Optimum výskytu je v submontánním a montánním stupni, v srážkově bohatších oblastech s živinami chudými půdami se však tyto porosty nacházejí i v nižších polohách.

L5.1 je označení pro **Květnaté bučiny** – jedná se (svými charakteristickými projevy – světlost, bohatý bylinný podrost) o klimaxové lesní společenstvo, typ druhově bohaté bučiny na kvalitních, úživných substrátech. Dominantní dřevinou je buk lesní, významnou příměš dříve tvořila i jedle bělokorá.

- **Struktura a druhové složení:** Listnaté lesy s převládajícím bukem lesním (*Fagus sylvatica*) a někdy s příměsí dalších listnáčů, např. javor mlec (*Acer platanoides*), j. klen (*A. pseudoplatanus*), habr obecný (*Carpinus betulus*), jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior*), dub zimní (*Quercus petraea* s. lat.), lípa srdčitá (*Tilia cordata*), l. velkolistá (*T. platyphyllos*) a jilm drsný (*Ulmus glabra*), ve vyšších nadmořských výškách také jedle bělokorá (*Abies alba*) a smrk ztepilý (*Picea abies*). V keřovém patře rostou kromě zmlazujících dřevin stromového patra také líska obecná (*Corylus avellana*), lýkovec jedovatý (*Daphne mezereum*), zimolez černý (*Lonicera nigra*), z. obecný (*L. xylosteum*), bez červený (*Sambucus racemosa*), jeřáb ptačí pravý (*Sorbus aucuparia* subsp. *aucuparia*) aj. Pokryvnost bylinného patra se zpravidla pohybuje mezi 30–60 %, ale může být i nižší. Běžně se v něm vyskytují mezofilní druhy listnatých lesů samorostlík klasnatý (*Actaea spicata*), svěřep Benekenův (*Bromus benekenii*), ostřice chlupatá (*Carex pilosa*), kyčelnice cibulkolistá (*Dentaria bulbifera*), k. devítilistá (*D. enneaphyllos*), kapraď samec (*Dryopteris filix-mas*), košťava lesní (*Festuca altissima*), pitulník žlutý (*Galeobdolon luteum* s. lat.), mařinka vonná (*Galium odoratum*), bukovník kapraďovitý (*Gymnocarpium dryopteris*), ječmenka evropská (*Hordelymus europaeus*), strdivka jednokvětá (*Melica uniflora*), bažanka vytrvalá (*Mercurialis perennis*), pšeničko rozkladité (*Milium effusum*), vraní oko čtyřlísté (*Paris quadrifolia*), kokořík přeslenitý (*Polygonatum*

verticillatum), věsenka nachová (*Prenanthes purpurea*), krličník hlíznatý (*Scrophularia nodosa*), starček vejčitý (*Senecio ovatus*), violka lesní (*Viola reichenbachiana*). Mechorosty rostou spíše na padlých kmenech a kamenech.

Přehled zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů

Druh	České jméno	Červený seznam	Směrnice EEC	kategorie podle vyhlášky č. 395/1992 Sb.	číslo v mapě	biotop a poznámka
<i>Anguis fragilis</i>	slepýš křehký	NT		SO	1	hojně
<i>Apatura iris</i>	batolec duhový			O	2	několik ex.
<i>Bufo bufo</i>	ropucha obecná	VU		O	3	hojně
<i>Carabus cancellatus</i>	střevlík měděný	NT			4	roztroušeně
<i>Carabus problematicus</i>	střevlík			O	5	roztroušeně v lese
<i>Columba oenas</i>	holub doupňák	VU		SO		přelety, hojně
<i>Corvus corax</i>	krkavec velký			O		přelety
<i>Dactylorhiza sambucina</i>	prstnatec bezový	EN		SO	6	5 kvetoucích jedinců
<i>Dryobates minor</i>	strakapoud malý	VU				v lese, 1 ex.
<i>Dryocopus martius</i>	datel černý		BD I			v lese, 1 ex.
<i>Euplagia quadripunctaria</i>	přástevník kostivalový		HD II		7	Z strana, na ostružinách (2 ex.)
<i>Gnorimus nobilis</i>	zdobenec zelený	VU		SO	8	
<i>Lilium martagon</i>	lilie zlatohlavá			O	9	okraj lesa, několik ex.
<i>Lycena virgaureae</i>	ohniváček celíkový	NT			10	okraj lesa, několik ex.
<i>Orchis mascula</i>	vstavač mužský	EN		SO	11	
<i>Oxythyrea funesta</i>	zlatohlávek tmavý			O	12	roztroušeně mimo les, na květech
<i>Papilio machaon</i>	otakárek fenyklový			O	13	přelet
<i>Phyllotopsis nidulans</i>	hlíva hnízdovitá	NT			14	okraj lesa, 1 trs
<i>Psophus stridulus</i>	saranče vrzavá	EN			15	stepní louka
<i>Rana temporaria</i>	skokan hnědý	VU	HD V		16	v podrostu v lese
<i>Trichius fasciatus</i>	zdobenec skvrnitý	NT		O	17	
<i>Sciurus vulgaris</i>	veverka obecná	DD		O		v lese, 1 ex.
<i>Zootoca vivipara</i>	ještěrka živorodá	NT		SO	18	roztroušeně

SO – silně ohrožený chráněný druh se zvláštní ochranou podle zákona č. 114/1992 Sb. a vyhlášky 395/1992 Sb.

O - ohrožený chráněný druh se zvláštní ochranou podle zákona č. 114/1992 Sb. a vyhlášky 395/1992 Sb.

DD – málo dotčený druh Červeného seznamu kategorie IUCN (Plesník & al. 2003, Farkač & al. 2005)

VU - zranitelný druh Červeného seznamu kategorie IUCN (Plesník & al. 2003, Farkač & al. 2005)

NT - téměř ohrožený druh Červeném seznamu kategorie IUCN (Plesník & al. 2003, Farkač & al. 2005)

V území je prováděn pravidelný management, který ale, s ohledem na nižší finanční prostředky, vedl hlavně k zachování poměru bezlesí na úkor kvality ekosystému, jehož nejcennější složky byly redukovány na zbytkovou plochu. Bez tohoto managementu by území zaniklo zcela. **Vzhledem ke kvalitě dochovaného prostředí, přírodovědným hodnotám a kombinaci s kulturním významem je aktuální zřízení přírodní památky jedinou možností jak zajistit zachování této jedinečné lokality.**

Podrobný výčet navrhovaných zásahů a činností v území v rámci platnosti 1. plánu péče (do r. 2035)

Hlavním opatřením by mělo být nastavení pravidelného lučního nebo pastvinného managementu, tedy pravidelného kosení s podporou pastvy na alespoň 50 % lučních porostů podobu min 1 měsíce (v létě) za kalendářní rok.

V plánu pro 1. desetiletí je redukce křovin a náletů v rámci hranic území PP o cca 60 % a propojení lučních enkláv funkčními koridory.

S výjimkou doporučení, vycházejících z uvedených rámcových směrnic se jako nezbytné konkrétní doporučení, odpovídající stávajícímu, nouzovému, režimu jeví hlavně péče o plochu č. 1, kde je zaznamenán jak výskyt prstnatce bezového, tak saranče vrzavé. Celá tato část by měla být od 1. 6. do 31. 8. kalendářního roku pokosena s vymístěním pokosené hmoty mimo ošetřenou plochu.

Plocha 2 představuje vlhkou, na živiny bohatou louku pod korunami roztroušených stromů. V louce se nachází prameniště. Kosení této louky nevyžaduje speciální nastavení a lze je načasovat tak, aby korespondovalo s kosením ostatních celků. Odstranění pokosené hmoty je zde žádoucí zejména s ohledem na vyšší úživnost a nebezpečí zarůstání expanzivními porosty tužebníku, kopřivy a pcháče zelinného.

Plocha č. 3 je největší zachovalá část lučních teras jedná se o typický luční biotop T2.3B, jehož zachování má pro území vysokou prioritu. Zároveň jde o plochu s vysokým potenciálem pro budoucí

rozšíření druhů z pl. č. 1. Ideálním způsobem péče by bylo kosení cca v červnu s vymístěním pokosené hmoty (aplikovat lze i ukládání do tzv. „balkánských stohů“ (až 4 m vysoké kupy sena uskladněné kolem středové tyče, které se nechávají celoročně v lokalitě) při spodním okraji ploch.

Pl. č. 4 je vlhčí mezofilní louka bez konkrétních požadavků na péči, její management lze odvodit od pl. č. 2, ale i 3.

Pl. č. 5 sukcesní plocha zarostlá křovinami, kde lze vhodným managementem rozšířit plochy bezlesí.

V rámci 1. desetiletí platnosti plánu péče lze veškerý management aplikovat formou projektového opatření a návazné udržitelnosti.

Ostatní opatření

- Označení území po vyhlášení.
- 1 x za 5 let bude nutná kontrola a obnova značení rezervace včetně obnovy cedulí (dle potřeby i častěji).
- 1 x za rok by bylo vhodné provést kontrolu celé rezervace za účelem odstranění odpadků.